

SUOMEN KIELEN OPETUSTA RUOTSINKIELISILLE HELSINGIN SEUDUN YLIOPISTOISSA JA KORKEAKOULUISSA

ULLA MALINEN
PEIJA-RIIKKA PIIPARINEN-RINTALUOMA

Suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa enemmistö opiskelijoista on suomenkielisiä. Vaikka yliopistot tarjoavat opetusta myös ruotsinkielisille, opetus rajoittuu usein vain oman alan oppiaineiden opetukseen. Sen sijaan ruotsinkielisille tarkoitettuun vieraiden kielten opetukseen on yliopistoissa kiinnitetty varsin vähän huomiota. Varsinkin suomen kielen opetus on pitkään ollut riittämätöntä opiskelijoiden tarpeisiin nähden. Monet yliopistot tarjoavat enemmän suomen opetusta ulkomaalaisille kuin ruotsinkielisille. Nämä suomen kielen kurssit eivät kuitenkaan ruotsinkielisille sovellu.

Opetuksen vähäisyyteen on varmasti ollut monia syitä. Monet ajattelevat, että ruotsinkielinen yliopisto-opiskelija osaa ilman muuta varsin hyvin suomea. Toisaalta taas ruotsinkielisiä opiskelijoita on valtaosaltaan suomenkielisisä yliopistoissa melko vähän, joten opetuksen järjestäminen ei ole välttämättä helppoa. Tilannetta ei helpota myöskään se, että pätevistä opettajista on pulaa.

Paras tilanne suomen opetuksen järjestämisen ja siten myös sen saatavuuden kannalta on ruotsinkielisissä yliopistoissa ja korkeakouluissa. Åbo Akademi tarjoaa paljon suomen

opetusta, ja myös Svenska handelshögskolan järjestää opiskelijoilleen lukuisia suomen kielen kursseja. Helsingin yliopistossa parhaassa asemassa lienevät Svenska social- och kommunalhögskolanin opiskelijat, joilla on oma suomen kielen opettaja ja monta pakollista suomen kielen kurssia. Heillä on myös mahdollisuus saada tukiopetusta suomessa. Pääkaupunkiseudun korkeakouluista vaikeimmassa asemassa ovat Taideteollisen korkeakoulun ruotsinkieliset opiskelijat, joille ei omassa oppilaitoksessa tarjota suomen opetusta lainkaan.

Monet ruotsinkieliset opiskelijat ovatkin turvautuneet esimerkiksi kansanopistojen tai iltalukioiden suomen kielen opetukseen tai hankkineet varsin kalliiksi tulevaa yksityisopetusta.

RATKAISUNA VERKOSTOITUMINEN

Helsingin seudun noin 5 000 ruotsinkielisen yliopisto- ja korkeakouluopiskelijan kieltenopetuksen tarpeisiin on vuonna 2000 perustettu Språkalliansen, joka järjestää kielikursseja ainoastaan ruotsinkielisille. Språkalliansenin opetusverkostoon kuuluvat Helsingin yliopisto, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Svenska handelshögskolan, Teknillinen korkeakoulu, Teatterikorkeakoulu, Taideteollinen korkeakoulu, Sibelius-Akatemia ja Kuvataideakatemia. Myös Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opetukseen. Språkalliansenin puheenjohtajana toimii professori Marika Tandefelt Svenska handelshögskolanista. Hänen mukaansa kielenopetuksen tarve ruotsinkielisten opiskelijoiden parissa on todella suuri. »Ruotsinkielisten opiskelijoiden on nykyään osattava tuottaa sujuvaa tieteellistä tekstiä vähintään kolmella kielellä, ruotsiksi, suomeksi ja englanniksi», professori Tandefelt toteaa.

Språkalliansen aloitti suomen kielen opetuksen kevätlukukaudella 2001 kurssilla »Akaatemista asiasuomea», jonka tarkoituksena oli valmentaa opiskelijoita suomen kielen suuren kielitutkinnon suorittamiseen. Suomen opetuksen suuresta tarpeesta kertoo se, että kurssille ilmoittautui enemmän opiskelijoita kuin sille voitiin ottaa. Syksyllä 2001 järjestetty suomen kielen tukikurssi osoittautui yhtä suosituksi; jälleen osa opiskelijoista jäi ryhmän ulkopuolelle. Tämän jälkeen Språkalliansen on järjestänyt suosittuja suomen kurssejaan joka lukuvuosi.

Suomen kielen opetuksessa on Språkalliansenin kursseilla keskitytty lähinnä kahteen pääteemaan, kääntämiseen suomesta ruotsiksi ja suomen kielioppiin. Lisäksi suomen kielen kirjoittamista harjoitellaan paljon. Tukikursseilla tavoitteena on saavuttaa opiskeluissa vaadittava, riittävän hyvä suomen kielen taitotaso. Edistyneiden opiskelijoiden kursseilla tavoitteet ovat korkeammalla: tähtäimessä ovat äidinkielenomainen kielitaito ja sitä mittaava suomen kielen suuri kielikoe.

Suomen opettamisessa ruotsinkielisille opiskelijoille on omat, tavallisesta S2-opetuksesta poikkeavat ongelmansa, joihin olemme itsekin törmänneet aloitellessamme suomen kielen opettamista Språkalliansenissa. Toisaalta opettaminen on helpompaa kuin esimerkiksi suomen kielen opetus ulkomaalaisille opiskelijoille, sillä kaikilla opiskelijoilla on suhteellisen yhtenäinen koulussa opetettavan suomen pohja, jolle opetus on helppo perustaa. Myös opiskelijoiden yhteinen kulttuuritausta helpottaa opetuksen järjestämistä. Toisaalta opiskelijat ovat vuosien varrella ehtineet omaksua paljon esimerkiksi suomen

puhekielen rakenteita, joiden siirtymistä kirjakieleen on vaikea estää. Lisäksi opiskelijoiden välillä on yhteisestä kouluopetuspohjasta huolimatta yllättävän suuria tasoeroja: osa opiskelijoista ei ole koskaan käyttänyt suomea muuten kuin koulussa, kun taas toiset ovat eläneet lähes kaksikielisessä ympäristössä. Opetuksessa on myös koko ajan otettava huomioon kontrastiivinen näkökulma. Niinpä opettajan ruotsin kielen taidon on oltava erittäin hyvä.

ESIMERKKINÄ SVENSKA SOCIAL- OCH KOMMUNALHÖGSKOLAN VID HELSINGFORS UNIVERSITET

Svenska social- och kommunalhögskolanissa suomen kielen opetus on järjestetty monipuoliseksi ja toimivaksi. Oma suomen kielen opettaja takaa sen, että opiskelijat saavat varsin paljon suomen opetusta omassa oppilaitoksessaan. Kursseja on tarjolla monella eri tasolla, ja opiskelijat jaetaan opetusryhmiin erityisten tasokokeiden perusteella. Näin vältetään ryhmien heterogeenisyys. Heikoiten tasokokeissa menestyneille järjestetään erityiset tukikurssit ennen varsinaisen suomen opiskelun aloittamista. Oman oppilaitoksen opetustarjonnasta huolimatta osa Social- och kommunalhögskolanin opiskelijoista täydentää osaamistaan myös Språkalliansenin kursseilla.

Social- och kommunalhögskolanin kirjallisen viestinnän kursseilla opiskellaan paitsi kääntämistä ja kielioppia myös kirjoittamista, kunkin alan erityissanastoa sekä kirjallisuutta. Opetusta täydentämässä käytetään myös kaunokirjallisuutta. Puheviestinnän kursseilla hiotaan esiintymistaitoja ja suullista ilmaisua. Kursseja uudistetaan ja kehitetään koko ajan.

Oppilaitosten oma suomen kielen kurssitarjonta helpottaa opiskelijoiden mahdollisuutta suomen kielen opiskeluun ja mahdollistaa kielenopetuksen sitomisen oman oppiaineen opintoihin. Tällaisen opetustarjonnan järjestäminen edellyttää kuitenkin, että kielen opetusta kaipaavia opiskelijoita on oppilaitoksessa riittävä määrä. Näin ei useimmilla ainelaitoksilla ole. Siksi Språkalliansenin kurssitarjonta (www.shh.fi/sprakallians) on terveellut lisä ruotsinkielisten opiskelijoiden kielenopetukseen. ■

Sähköpostit: ulla.malinen@kolumbus.fi
peijariikka@hotmail.com